

Ökad statlig kontroll är en farlig väg att gå

PUBLIC SERVICE-UTREDNINGEN

Public service-kommittén hade regeringens uppdrag att bland annat "se över styrningen av radio och tv" och lämna förslag som stärker "verksamhetens öppenhet, oberoende och integritet".

Utredningen hade chansen att utöka programföretagens frihet och därmed stärka yttrandefriheten men tog den inte. Yttrandefrihetsperspektivet lyser i stort med sin frånvaro i utredningen. I stället föreslår utredningen en utökning av den statliga kontrollen och lägger förslag som kan användas för att styra verksamheten.

Förslaget att gå från licensavgift till skattefinansiering är det som oroar och som diskuterades mest när utredningen presenterades. Förändringen kan ifrågasättas men den skulle också få positiva effekter genom att regeringens möjlighet att varje år tillföra nya villkor i anslagsvillkoren skulle försvinna. Nu har regeringen valt att inte remittera just den delen av utredningen eftersom den anser att underlaget är för tunt.

Men det finns annat i utredningen som borde oroa hängivna public service-lyssnare och företrädarna för public serviceföretagen mer.

Till att börja med borde utredningen nagelfarit Radio- och TV-lagen som reglerar såväl public service som de privata företag som sänder radio och TV i eteren. För att få tillstånd måste sändningarna "som helhet präglas av det demokratiska statsskickets grundidéer och principen om alla människors lika värde" samt den enskildes "frihet och värdighet".

Denna så kallade demokrati-bestämmelse är en levande fossil som torde utestänga till exempel kommunistiska, fascistiska och rasistiska grupper från att sända radio och TV. Att avgöra var gränsen ska gå framstår som en omöjlig uppgift. Vad jag känner till har Myndigheten för radio och TV hittills sluppet svettats med frågeställningen. Med en långtgående tolkning av bestämmelsen i kombination med en något hårdför tolkning av Sverigedemokraternas program skulle kunna diskvalificera partiet

77

Public service-utredarna borde utrett avreglering, skriver Nils Funcke.

Är det meningsfullt eller överhuvudtaget möjligt att ställa upp kriterier för att mäta journalistikens ekonomiska effektivitet ens på ett mer generellt plan?"

Håller du med?

Kommentera texten på Journalisten.se

Begreppen finns inget i stort att invända emot utan kan sägas tillhöra en god publicistisk sed. Men de hör inte hemma i regler och restriktioner som staten utfärdar och tillsätter myndigheter att övervaka. Precis som när det gäller demokratibestämmelsen avstår utredarna från att resonera kring begreppens betydelse från ett yttrandefrihetsperspektiv. Pass igen alltså.

Däremot passar inte utredningen när det gäller att utvidga den statliga övervakningen till att omfatta programföretagens webbplatser. Internetpubliceringarna som blir allt mer omfattande och betydelsefulla för företagen kan Granskningsnämnden för radio och TV inte övervaka eftersom yttrandefrihetsgrundlagen begränsar den statliga tillsynen till enbart sändningarna. Det vill Public service-utredningen ändra på genom att öppna för en ökad kontroll i yttrandefrihetsgrundlagen.

Granskningsnämnden ska övervaka att alla programföretagen uppfyller kraven i sändningstillstånden. När det gäller public service ska granskningen även omfatta företagens "resursförbrukning, kostnadseffektivitet och produktivitet".

Så är det tänkt.

Granskningsnämnden har uppenbarligen varit måttligt intresserad av sådan granskning. De verkar helt enkelt ha struntat i att utföra den. Public service-utredningen uttrycker denna vägran diplomatiskt och konstaterar efter att ha haft "samrådskontakt" med granskningsnämnden att nämnden anser att dess granskning "inte borde omfatta uppföljningen av de villkor i anslagsframställningen som avser resursförbrukning, kostnadseffektivitet och produktivitet, eftersom de rör annat än innehållsfrågor".

Det är inte förvånande att granskningsnämnden skyr uppgiften. Hur ska journalistisk produktivitet mätas? Hur ska kvantitet vägas mot kvalitet? Är det kostnadseffektivt att låta reportrar på Uppdrag Granskning arbeta i ett halvår med något som i bästa fall resulterar i 45 minuters TV?

Är det meningsfullt eller överhuvudtaget möjligt att ställa upp kriterier för att mäta journalistikens ekonomiska effektivitet ens på ett mer generellt plan?

Precis som när det gäller utökningen av kontrollen till webbpubliceringar visar utredningen här inte några passivitetstrag.

Utredarna uttrycker sig entydigt och skriver att Granskningsnämndens uppdrag ska avse programföretagens "uppdrag i sin helhet" det vill säga även hur de använder sina resurser, deras effektivitet och produktivitet. Något resonemang om hur en sådan granskning skulle kunna påverka eller användas för att styra journalistiken för inte utredningen. Idéer om hur parametrarna ska utformas för att mäta om programverksamheten är kostnadseffektiv lyser med sin frånvaro.

Om Granskningsnämnden skulle ta detta helhetsgrepp får den makt att indirekt påverka verksamheten inom public service. Det kan tyckas oförsäkamt att insinuera att de hedervärda ledamöterna i nämnden skulle nedlåta sig till att bedöma journalistiskt kvalitet och effektivitet.

Längsökt? Jovisst, men inte ösokt.

Resonemanget kan framstå som konspiratoriskt. Men när det gäller regleringar av grundläggande demokratiska rättigheter som yttrandefriheten är det en god princip och självklarhet att försöka se hur en bestämmelse kan brukas eller i värsta fall missbrukas. Det är precis det som Yttrandefrihetskommittén liksom dess föregångare sysslat med genom att paragraf för paragraf, ned till varje kommatecken, söka förutse hur bestämmelserna skulle kunna användas för att inskränka yttrandefriheten när samhällsklimatet är allt annat än lugnt eller Sverige är utsatt för utländska påtryckningar.

Det är beklagligt att public service-utredarna inte haft ett sådant förhållningssätt och i stället för en avreglering förordar en utökad och effektivare statlig kontroll.

NILS FUNCKE